

73

NYELV ÉS KÖZPÉNTŐZÉSOKI EGYESÜLET

ZMKA. TUD. KÖNYVTÁR

ARCHIVUM

Lelt. sz.: 1374

Sz1687-2

ELLENŐRÖZVE 1973

Leltározva 2010

EGYENRUHA SZABÁLYOK

A-26., 3. FÜGGELÉKHEZ

(Ábrákkal.)

BUDAPEST, 1924.

1687

1887

1887. évi 20. sz. kiadás

EGYENRUA SZABÁLYOK

A-36-3. FÜGGELÉKHEZ

(A. rész)

Pallas részvénytársaság nyomdája, Budapest V., Honvéd-utca 10. Telefon: 5-67, 5-68.

Felelős vezető: Tiringér Károly műszaki igazgató.

Egyenruha szabályok.

(A - 26, 3. Függelékhez.)

I. A társasági díszruha ismertetése és viselése.

A társasági díszruha a tényleges állományú tisztek és hasonállásuak részére rendszerezett.

A már nyugállományba helyezett és a jövőben nyugállományba helyezendő azon tiszteknek és hasonállásuaknak, akik a nemzeti hadseregben vagy a mai honvédségben ténylegesen szolgáltak, a társasági díszruha viselése szintén megengedett.

A társasági díszruha áll a Bocskai-kalpagból, az atillából és a fekete szalón-pantallóból.

1. A Bocskai-kalpag.

a) A Bocskai-kalpag leírása.

A Bocskai-kalpag elüli nézetét az 1. számú, a baloldali nézetét a 2. számú ábra mutatja, áll a fejrészből, a homlokdiszből, a sapkarózsából, a sastollból, illetve a fehér kócsagforgóból és a Bocskai-díszből.

A *fejrész* áll a karimából és a tucsakból.

A fejrész karimája az összes tiszteknél finom fekete kamgarnszövetből, a tucsakja a fegyvernemeknél és pedig a gyalogság, lovasság, tűzérség, műszaki csapatok, összekötő csapat, autócsapat, vonatcsapat és egészségügyi csapatnál, továbbá a tábornokoknál és a helyi alkalmazású tiszteknél finom hajtókaposztóból, a *vezérkari szolgálatot teljesítő tiszteknél* fekete bársonyból, a többi állománycsoportbelieknél finom fekete kamgarnszövetből készül. A tucsak oldalrészére és födélrészére a *vezérkari szolgálatot teljesítő tiszteknél* világos skarlátvörös hajtókaposztószegéllyel van összevarrva. A hajtókaposztó színeit az 1. számú melléklet tünteti fel.

A karima enyvezett vászonnal vagy mindkét oldalán fényezett lemezzel van merevítve.

A karimából és a tucsakból összevarrott fejrész gyapotbélésszövetből vagy clottal, esetleg selyemmel van bélelve és a belső alsó széle mentén veritékbőrrel borítva.

A fejrész karimájának előrészén a homlokdisz és a sapkarózsa a sastollal (1. számú ábra), illetve kócsagforgó (3. számú ábra) nyer elhelyezést.

A *homlokdisz* mintázatát a 4. számú ábra mutatja, áll a domborított, mindkét oldaláról babér- és tölgyfagalyakkal díszített Magyarország kis címeréből és az azon nyugvó dicsfényvel övezett magyar szent koronából.

A címer és a korona alapja matt arany, a kiálló részek (a kereszt, a koronarészletek, a négy folyó, a konturok és a címer választó vonala) fényesen polirozottak. A babér- és tölgyfagalyak kidomborodó hajlásrészei szintén itt-ott fényesen polirozottan készülnek, a babér- és tölgyfagaly gyümölcse pedig ugyancsak fényes.

A homlokdísz alakja aranyozott tombakbádognál vagy sárgarézben van sajtolva és a kalpag karimájára akként van felerősítve, hogy a címer középvonala a karima elülső részének közepére jusson. A homlokdísz 6 cm. magas és legnagyobb szélessége alul 6,2 cm.

A 8–10 mm. vastag domborított *sapkarózsa* alakját az 5. számú ábra mutatja, szorosan zárkózó aranysondralékból készül, közepén nemzeti színű, domborított tojásdad alakú zománcbetéttel. A színek vízszintesen fekszenek. A sapkarózsa lapos hátsó részén egy 7 cm. hosszú huzalnelyv van alkalmazva, amelyre a toll bedugására egy kupdad hüvely van forrasztva.

A *sastoll* — szára nélkül — kb. 30 cm. hosszú és fő- és törzstisztek (hasonállásuak) részére szolgál. A sastollat alul a sapkarózsa fölött 3,5 cm. hosszú fekete göndörített tollak takarják, amelyeket egy aranyfonadékból készült makk foglal össze.

A 32 cm. hosszú fehér *kócsagforgó* (3. számú ábra) nyele aranyfonadékból álló makkal van ellátva, melynek illesztékhelyét 3,5 cm. hosszú fekete göndörített tollak takarják. A kócsagforgó a tábornoki kar részére szolgál.

A sastollat, illetve a kócsagforgót a sapkarózsa kupdad hüvelyébe és a sapkarózsával együtt a karima elülső részén — belülről — alkalmazott hüvelyébe akként dugjuk, hogy a sastoll, illetve kócsagforgó kissé balfelé hajoljon.

A *Bocskai-dísz* a hajtókaposztó alátéttel kivitele olyan, mint a tábori sapka Bocskai-díszé (A—26, 3. Függelék II—2. pont).

A kalpag karimájának magassága elől 6,5–7 cm., hátul 7,5–8 cm., oldalt legnagyobb magassága 9–9,5 cm.

b) A Bocskai-kalpag viselése.

A Bocskai-kalpag általában mindama alkalmakkor viselendő, amidőn a társasági atilla viselése előírva, illetőleg megengedve van.

Udvari ünnepek, továbbá szolgálaton kívüli ünnepélyek, templomi kirendelések, esküvők és hasonló alkalmakkor a kalpag a sastollal, ill. kócsagforgóval, egyéb alkalmakkor, bálók, színház stb. pedig toll (kócsagforgó) nélkül viselendő.

2. Atilla.

a) Az atilla leírása.

Az atilla finom kamgarnszövetből készül és zsinórozással van díszítve.

Az atilla alakját a 6., 7., és 8. számú ábrák mutatják, áll a derékből, az aljrészből, az újjakból, az álló gallérből, a mellzsinórzatból, az új vitézkötédszízekből, a hátrézzsinórdíszből, a Bocskai-vágásból, a vállföldíszekből és a rendfokozati jelekből.

A *derék* a bélésvászonnal erősített két előrészből (mellrészből) és egy hátrészből alakul, melyek oldalrészek által vannak összekötve; elől a gallértól az aljig terjedőleg 7–7 skofiumgombbal és mellhurokkal zárható. A derék jobb oldalán a bélésbe egy kalikóból készült zseb van bevarrva.

Az aljrész hátul egy hasítékkal és a hasíték mindkét oldalán egy-egy kúp alakú, levarrt ráncsal van ellátva és harang szabásban készül. Az aljrésznél hátul a hasíték mindkét oldalán a bélésbe egy-egy kalikóból készült zseb van bevarrva. Az aljrészek csúcsai hegyesítve vannak és elől, valamint hátul (a hasíték csúcsai) egymásra fekszenek.

A derék és aljrész a fő- és törzstiszteknél (hasonállásuaknál) fekete vagy az atilla-szövettel egyenlő színű gyapjú clottal (sergevel), a tábornokoknál (hasonállásuaknál) a derékrész fekete, vagy az atillaszövettel egyenlő színű gyapjú clottal (sergevel), az aljrész skarlátvörös tibettel van bélelve.

Az *ujjak* két darabból szabva, vitézkötéses karsújtással vannak díszítve.

Az *állógallér* atillaszövetből merevített betéttel készül, csúcsai mérsékelten le vannak gömbölyítve és egy oly háromszögű nyílást alkot, melynek felső szélessége 1,5 cm. A gallér zárásához feketére lakkozott kapcsok szolgálnak.

A *mellrészek* kívülről négyszögű, vegyes-fényes és fénytelen fonású 4 mm.-nyi vastagságú aranyzsinórokkal és skofiumgombokkal — mellzsinórzattal — vannak díszítve. A zsinórok mintázatát a 9. és 10. számú ábrák mutatják és új arany, vagy nickel, vagy fél valódi aranyfonalakból készülnek.

A kétrétben fektetett zsinórból készült 7 pár mellzsinórpár (mellzsinórzat) felülről-lefelé trapéz alakban fokozatosan rövidül (7. számú ábra). A mellzsinórpárok külső végeiken két kisebb gömbölyű és egy nagyobb hosszúkás, csúcsosra stilizált karikát képeznek, a karikák fölött egy-egy aranyrózsa van alkalmazva és a zsinór közepét egy skofiumfonalakból stilizált gyűrű fogja át. A jobboldali mellzsinór a belső végén egy ősi jellegűen habos kockás kötéssel készült, 17 mm. vastag (széles) és 18 mm. magas gömbölyded skofiumgombokkal van ellátva, a baloldali mellzsinór belső vége pedig gombolásra alkalmas hurokban végződik.

A mellzsinórpárok egymástól egyenlő távolságban fekszenek, amelyek közül a legfelső pár közel a gallér záratához illeszkedik, a legalsó a derékvarráson nyugszik.

Az atilla baloldali előrészén alkalmazott hurkos mellzsinórok a mellrész előszélétől 4,5 cm.-nyire fekszenek.

A mellzsinórpárok a mell szélességének megfelelően különféle hosszúságúak. A legfelső mellzsinórpárok hosszmeretei általában kigombolva kb. 24—25 cm., begombolva kb. 22—24 cm. A legfelső zsinórpár minden atillánál azonban csakis olyan hosszú lehet, hogy annak külső széle és az újjvarrat között feltétlenül 7 cm. térköz maradjon, a legalsó zsinórpár a legfelsőnél 3,5 cm.-rel rövidebb, a többi mellzsinórok ennek megfelelően kb. $\frac{1}{2}$ cm.-rel arányosan rövidülnek. Ennél hosszabb mellzsinórpárok az atillákon nem alkalmazhatók.

Az atillát elől felülről a derékig (aljrészig) alkalmazott 7—7 skofiumgombbal és mellhurokkal gomboljuk olyképpen, hogy az atilla baloldali előrésze a jobboldali előrész alá kerül.

A vitézkötéssel készült *újjzsinórdíszek* az újjak alsó előrészein, a torkolattól 1—1,5 cm.-nyire vannak elhelyezve. Az újjvitézkötésdíszek mintázatát a főtisztelnél (hasonállásúaknál) a 11. számú, a törzstisztelnél (hasonállásúaknál) a 6. és 12. számú ábrák, a tábornokoknál (hasonállásúaknál) a 13. számú ábra mutatja és a 4,5 mm.-nyi vastagságú zsinórainak kivitele ugyanolyan, mint a mellzsinóroké.

Az újjvitézkötésdíszek alsó kápolnaszerű részeiben újjhajtókák, ezenfelül a törzstisztelnél és tábornokoknál egy 4 mm.-nyi szélességű törzstiszti paszományok vannak alkalmazva (12. és 13. számú ábrák). Az újjhajtókák ugyanoly színűek és kivitelűek, mint a gallérhajtókák (A—26., 3. Függelék II—25. pont). A törzstiszti paszomány a 12. és 13. számú ábrák szerint lapos skofiumzsinórral vannak lekötve.

A törzstisztek (hasonállásúak) vitézkötésdíszei a 12. számú ábra szerint, a tábornokok (hasonállásúak) újjvitézkötésdíszei a 13. számú ábra szerint skofium sujtásdíszítéssel vannak ellátva.

Az újjvitézkötésdíszek hossz-magassága főtisztelnél (hasonállásúaknál) 21 cm., törzstisztelnél (hasonállásúaknál) 24 cm., tábornokoknál (hasonállásúaknál) 27 cm., a kápolnarész belső szélessége főtisztelnél (hasonállásúaknál) 5 cm., törzstisztelnél és tábornokoknál (hasonállásúaknál) 5,4 cm., a kettős színű hajtókával ellátottaknál 6 cm., a kápolnarész egész (legnagyobb) szélessége a sujtásdíszítéssel főtisztelnél (hasonállásúaknál) 8 cm., törzstisztelnél és tábornokoknál (hasonállásúaknál) 12,4 cm., a kettős színű hajtókával ellátottaknál 13 cm.

A *hátrézzsinórdísz* mintázatát, a felillesztését a 6. számú ábra mutatja, a 4,5 mm.-nyi vastagságú zsinórja ugyanolyan kivitelű mint a mellzsinór.

A hátrézzsinórdísz felső részének magassága a derékvarrástól számítva 11 cm., az aljrész kúpalakú ráncain alkalmazott alsó nyúlványai 16 cm. hosszúak.

A galambkosarak 30 mm.-es átmérőjűek és aranyszálakból vannak horgolva.

A *Bocskaiivágás* (6. számú ábra) részben az atilla díszítésére, részben a kard elhelyezkedésére szolgál.

A Boeskaivágás zsinórzatának és gombjainak kivitele és anyaga olyan, mint a mell-zsinóroké, csupán méretei kisebbek. A zsinórok 3 mm.-es vastagságúak, a zsinórpárok begombolva csak 10,5 cm. hosszúak és egymástól egyenlő távolságra, vagyis kb. 5 cm.-nyire egymástól akként varratnak fel, hogy a zsinórpárok a vágás közepére jussanak.

A skofiumgombok 10 mm.-es átmérőjűek.

A vállfődisz lágy arany- és skofiumfonalakkól készített, csikosan vert 5 mm.-es vastagságú gömbölyű zsinórból van fonva. A zsinór mintázatát a 10. számú ábra mutatja.

A fonat főtisztek, törzstisztek és tábornokok (hasonállásúak) részére különféle szélességben és pedig: a főtisztek (hasonállásúak) részére 20 mm.-es, a törzstisztek (hasonállásúak) részére 26 mm.-es a tábornokok (hasonállásúak) részére 32 mm.-es szélességben készül.

A vállfődisz a főtiszteknél (hasonállásúaknál) az egyik külső végén egy 33 mm.-es, a törzstiszteknél (hasonállásúaknál) a külső végén és a közepén egy 39 mm.-es, a tábornokoknál (hasonállásúaknál) egy 45 mm.-es szélességű vitézkötéssel, a másik belső végén az összes havidijasoknál egy mintázott 15 mm.-es kis koronás gombbal, ezenfelül a külső vitézkötés előtt egy mintázott gyűrűvel van ellátva.

A vállfődisz hossza a váll szélességének megfelelően kb. 13—16 cm.

A vállfődisz vagy felvarrással, vagy patentkapcsokkal a vállra akként erősítendő fel, hogy a vállzijas tölténytáska viselése esetén ez a vállfődisz alatt elhelyezhető legyen.

A vállfődisz alakját és mintázatát a 14., 15. és 16. számú ábrák mutatják.

Az A—26., 3. Függelék II—24. A) pontjában leírt rendfokozati jelvények az állógalléron alkalmazhatók és pedig az 1. számú melléklet szerint a gyalogsághoz, lovassághoz és a vonatsapathoz tartozó tisztek hajtókaposztó nélkül a többiek az előírt hajtókával. Azon kettős színű hajtókával ellátott állománycsoportbeliek (orvosok, lelkészek, hadbírák, hadbiztosok és mérnökarai tisztek), melyeknél alapszín gyanánt fekete posztó van alkalmazva, az alapszínnek a szintén fekete színű atillaszövetből való kiemelése céljából, a fekete alaphajtókákat a gallérhajtókáknál a hátrészben, míg az újjhajtókáknál köröskörül egy 2 mm. széles skarlátvörös posztóval szegélyezve viselik.

A kitüntetési jelvények az A—26., 3. Függelék II—32. pontjában előírtak szerint viselendők.

Az egyforma színű hajtókával ellátott állománycsoportbeliek felismertetési jelvényként a bal felkaron az előírt szakképzettségi jelvényt aranyfonalakkól himezve viselik.

Az atillához csakis kemény fehér vászongallér, hátul nyitva, fekete nyakszalaggal viselhető.

Az atilla hossza a felső comb közepéig terjed, ennél hosszabb vagy rövidebb atilla nem viselhető. Egy teljesen felöltözött törzstiszt alakját előlről a 7., hátulról a 8. számú ábra mutatja.

b) Az atilla viselése.

Az atilla minden fegyvernem és állománycsoport valamennyi rangosztályba sorolt havidijasa részére egyforma kivitelben és az 1. számú melléklettel megállapított színben van előírva.

Viselendő az udvari, továbbá a szolgálaton kívüli ünnepélyeken, templomi kirendeléseknél, esküvőkön, bálokon, színházban és hasonló alkalmakkor *feltétlenül*, egyébként a társaságban és nyilvános helyeken *tetszés szerint*. Kihordása az irodai és laktanyai belszolgálatban megengedve.

Az atillához csakis Boeskai-kalpag, fekete (Pejacsevich) pantalló, fehér glacé keztyű és fekete, magas, sima cipők viselhetők.

3. Fekete szalon pantalló.

A fekete pantalló fekete finom kamgarnszövetből készül, egyébként alakra és kivitelre nézve olyan, mint az A—26., 3. Függelék II—4. d) pontjában előírva van.

Az atillához *ünnepélyes alkalmakkor* és színházban kizárólag fekete pantalló viselendő, *egyéb alkalmakkor* az atillához a fekete pantalló és a legmelegebb évszakban a drapp Pejacsevich-pantalló egyformán viselhető.

II. Szolgálati díszjelvények.

A *szolgálati díszjelvényekhez* tartozó díszöv az *összes* csapat állománybeli tábornokok, továbbá a gyalogsághoz, a műszaki csapatokhoz, az összekötő csapathoz, az autó-csapathoz és az egészségügyi csapathoz tartozó fő- és törzstisztek,

a *vállsziyas történetáska* pedig a lovassághoz, a tüzérséghez és a vonatcsapathoz tartozó fő- és törzstisztek részére rendszeresítettik.

A *vezérkari szolgálatot teljesítő* és a *helyi alkalmazású tisztek* a díszövet és a vállsziyas történetáskat fegyvernemük szerint viselik.

A vállsziyas történetáska kivitele általában olyan, mint az eddigi, csupán a névjelvények helyett más díszítések alkalmaztatnak.

a) A díszöv leírása.

A díszöv alakját a 17. számú ábra mutatja, áll a bőrövből, a díszpántokból, a patentesattból a toló bőrcsukorral és a díszszinórból a bojtokkal.

A *bőröv* rákvörös színű kecskebőröből készül és egy vászonbetéttel van erősítve. Az öv szintartósságának megóvása céljából rögzítő lakkal befuvandó.

A bőröven alkalmazott *díszpántok* és a *patentesatt* aranyozott 0.5 mm. erős sárgarézéből készülnek és a 17. számú ábra szerint domborművű magyaros motívumokkal vannak ékesítve. Az öv a patentesattnál — a ruha kidörzsölésének elkerülése végett — egy bőrnyelv alátétellel van ellátva.

Az övről félköralakban lelógó *díszszinór* a fő- és törzstisztek részére egyszerűbb (17. számú ábra), a tábornokok részére díszesebb (18. ábra) kivitelben rendszeresítettik.

A *fő- és törzstiszti 6 mm.-es átmérőű gömbölyű díszszinór* lágy arany- és skofiumfonalakból készül s az egyik végén három arany tológyűrűvel, a másik bojtos végén egy arany tológyűrűvel és két fordított, szíromból és skofiumból készített makkban végződő 6 cm. hosszú, 2 mm.-es vastagságú arany sodralékokból készült bojtokkal van ellátva.

A *tábornoiki 6 mm.-es négyszögletű díszszinór* aranyozott sodronypárgából készül, az egyik végén három arany tológyűrűvel, a másik bojtos végén egy arany tológyűrűvel és két fordított, szíromból és skofiumból készített makkban végződő 9—9 db — 8 cm. hosszú és 1 cm. vastagságú — rojttal van ellátva. A rojtok aranyozott sodronyból készülnek.

A díszszinór mindkét végén az övre való kapcsolható ása céljából egy-egy karabinkapocs van alkalmazva.

A díszszinór hosszmérete 80 cm.

A díszöv szélessége 4 cm., hosszmérete a derék termetének megfelelően különféle. A díszpántok — a középső pánt kivételével — szélessége 3.8 cm., tehát 2 mm.-rel keskenyebbek a bőrövnél. A középső díszpánt legnagyobb magassága 4.5 cm., szélessége — legkeskenyebb részén — 5 cm. A középső pánttól oldalt fekvő hosszúkás díszpántok hosszméretei 13.5 cm., a kisebb díszpántok szélessége 4.5 cm., a patentesatt szélessége 5 cm.

A díszöv a test közepe körül oly módon csatolandó fel, hogy a középső díszpánt az arc középvonalába jusson.

b) A vállsziyas történetáska leírása.

A vállsziyas történetáska alakját a 19. számú ábra mutatja, áll a történetáskából és a vállsziyból.

A *történetáska* vörös szattyánbőröből készül, 6.5 cm. magas, elő- és hátlapján 12 cm., az oldallapokon 3.3 cm. széles.

A fent legömbölyített oldallapokat diadaljelekkel díszített ezüstlemezek borítják.

A hátlapon két csukor szattyánbőröből, a fenéken pedig egy rúgós zárkapocs van alkalmazva.

A domború ezüst fődél, vörös szattyánbőrrel van bélelve és élein aranyozott gömbölyű pálcával van szegélyezve, külső felületének közepén pedig Magyarország kis címere — az angya-

lokkal és a magyar szent koronával — aranyozott fémből van alkalmazva. A fődél lezárására a rajta levő kettős zárbadoggal ellátott csatlék, valamint a tölténytáska fenekén elhelyezett szemölcs szolgál.

A 2·2 cm. széles *vállszíj* vörös szattyánbőrből — a kardkötő paszomány mintázatával azonos — 1·8 cm. széles arany paszománnyal van borítva. A csatlékdarab egyik végén ezüstözött fémből készült paizs, a másik végén egy börcsukor van. A csattos darab egyik vége egy ezüstözött fémből készült bürücsattal és egy eltolható csukorral van ellátva, másik vége ellenben egy hegyesített csatléket képez.

A csatlék paizsos végétől 44·5 cm.-nyire egy 2·6 cm. átmérőjű ezüstözött fémkorong, két pár körömmel van a vállszíjhoz erősítve. Az 1·8 cm. átmérőjű korong mélyített középmezéjében ezüstözött fémből készült oroszlánfő van alkalmazva, mely szájában karikát tart, amelyről két darab 26 cm. hosszú ezüstözött fémlánc lóg le; e láncok alsó végéhez, a hasonló anyagból készült és felső részén aranyozott fémgömbben végződő jelsíp karikája van erősítve.

Az említett korong alsó szélétől 23·5 cm.-nyire az ezüstözött fémpaizon Magyarország kis címere a magyar szent koronával aranyozott fémből, e mellett pedig a vállszíj szélén a siphüvely van felerősítve.

Az ezüstözött fémből készült siphüvely végei aranyozott fémkarikákkal, közepén szintén aranyozott fémből készült cserlombokkal van díszítve.

A jelsíp (használaton kívül) hüvelyébe dugva tartjuk.

A vállszíj mindkét részét a bürücsattal és eltolható csukorral összekapcsoljuk, azután a csatlékdarabon levő csukrot a tölténytáska hátlapján lévő függőleges csukron át dugjuk, a csattos darab csatlékját azután a tölténytáska hátlapján lévő vízszintes csukron és a csatlékdarab csukrán át dugva, a táská fenekén levő rúgós zárcapocshoz erősítjük.

A tölténytáskában van egy sárgaréz foglalatú tárcaszerű tok vörös bagariabőrből, mely a töltények elhelyezésére szolgál.

A vállszíjas tölténytáska a bal vállra akasztva, a jobb csipő mögött viselendő.

c) A díszöv és vállszíjas tölténytáska viselése.

A díszöv és vállszíjas tölténytáska viselendő a *szolgálati díszöltözethez*, továbbá a *társasági díszhez* és pedig szolgálaton kívüli ünnepélyeken, templomi kirendeléseknél, esküvőkön és hasonló alkalmakkor.

A díszöv és a vállszíjas tölténytáska csakis a felöltött táborig barna zubbony és a társasági atilla fölött viselhető.

A díszövnél és vállszíjas tölténytáskának a táborig vállövvel vagy a vállszíjas bőrvövel való együttes viselése tilos.

III. Tiszti díszsisak.

A tiszti díszsisak a csapatállományú és helyi alkalmazású tisztek részére rendszeresítettik.

a) A tiszti díszsisak leírása.

A tiszti díszsisak alakját a 20. számú ábra mutatja, áll a sisakkúpból, a stilizált rákfarkból (nyakvéd), a szemernyőből, a sárgaréz veretekből, a címeres forgóból a sastollal, illetve a fehér kócsagtollal, a sisakcsúcsból és a fültakarót pótló páncélozott állszíjából.

A *sisakkúp* 0·8—1 mm.-es tiszta alumíniumlemezről készül, mely az alsó nyílásnál a fej bőséghez igazodik, míg felfelé menetelesen összeszűkülve egy 9 mm.-es átméretű csúcsban végződik.

A sisakkúp nyers lemezből, sajtolás útján állítatik elő. A sajtolásnál támadt egyenetlenségek nyomópadon nyomóacél segítségével kivasaltatnak és a fejhez illeszkedő perem egyen-

letesen levágatják. Ezen művelet után a sisakkúp különféle savakból készített oly páccal vonatik be, amely a nyers alumíniumnak erős fehér színt kölcsönöz. Ezután a sisakkúp egy áttetsző szintelen mázzal vonatik be, hogy az alumínium levegő és víz behatása következtében ne oxidálódjon. A kúp magassága kúpdísz nélkül kb. 160 mm.

A célszerű vonalakban stilizált *rákfark* (nyakvéd) 0,6 mm.-es tiszta alumíniumlemezről sajtolás útján készül. Kikészítése ugyanolyan eljárással történik, mint a sisakkúp. Kerülete 240 mm., szélessége 80—100 mm.

A sisak *szemernyője* ugyancsak 0,6 mm.-es tiszta alumíniumlemez, kikészítése fent leírt eljárás szerint készül. Kerülete 230 mm., szélessége 60—65 mm.

A rákfark és a szemernyő a sisakkúpra szegecsekkel erősítetik fel és pedig a rákfark 7 drb, a szemernyő 5 drb 2×4 mm.-es alumíniumszegeccsel szegecseltetik fel.

Az így összeállított sisakra kerülnek az aranyozott domborművű díszekkel ellátott *sárgarézveretek*.

A sisak alsó szélén körülfutó, valamint a rákfark és a szemernyő szélein alkalmazott, aranyozott és domborműdíszítéssel ellátott szalagok (veretek) a dombornyomású díszítéshez összhangban álló, 1×3 mm. méretű sárgarézszegecsekkel vannak felerősítve.

A sisakkúp alsó szélén körülfutó sárgarézszalag 29 mm. széles, elülső középső részén egy ráhegesztett, a közepén csavarmentes lyukkal és beleillő szárnyas anyával ellátott, 16×29 mm nagyságú fémlap van alkalmazva, mely a címeres forgó elhelyezésére, illetve megerősítésére szolgál.

A rákfarkon és a szemernyőn alkalmazott szalag 15—15 mm. széles.

Úgy a rákfark, mint a szemernyő, továbbá a sisakkúp szabad alsó szélét egy horonyperem szegélyezi, mely a szalagokhoz hasonló aranyozott 0,4 mm. erős sárgarézfémből készül és a szegélyszalaghoz van forrasztva.

A sisakkúp elülső részén a körülfutó szalag elülső középrészén levő fémlap kivágásában elhelyezett és szárnyas csavarral biztosított *címeres forgó* 0,5 mm. erős, domborított, aranyozott, sárgarézlemezről készül, hátsó részén egy hüvely van ráforrasztva, mely a forgó (sas-, illetve kócsagtoll) befogadására szolgál.

A *sisakcsúcs*, amely a sisakkúp megfelelő nyílásába csavarral erősítetik fel, felfelé egy tömör és vésett aranyozott sárgaréz *makkban*, míg lefelé ágazva — 55 mm. mélységig — egy stilizált gerezdekből álló, domborított, aranyozott sárgaréz *levéldíszben* végződik.

A *tábornoki sisaknál* a sisakcsúcs a sárgaréz makk helyett *turullal* van díszítve. (21. számú ábra.)

A *sastoll*, illetve a *fehér kócsagforgó* ugyanolyan, mint a Bocskai-kalpagnál.

A sisak állsziója pikkelyekkel ellátott bőrszija, mely két stilszerű, domborított, 30 mm. átméretű rózsával van a sisak szegélyéhez erősítve. A szija két részből áll, melynek felső szélessége 30 mm. és az áll felé menetelesen keskenyedik és 20 mm. szélességben végződik. A pikkelyek a főtisztteknél 0,5 mm. tiszta alumíniumlemezről készülnek és két-két szegeccsel a szijba vannak erősítve, azonkívül, hogy a szija hajlását követhessék, némileg domborítva vannak. Az állszió egyik végén egy forgószegecs, míg a másik végén ennek megfelelő nyílás van, melyek az egymásba csatolást könnyen lehetővé teszik és használaton kívül az állszió a szemernyőre fektethető.

A *törzstisztteknél* és *tábornokoknál* a pikkelyek aranyozott sárgarézlemezről készülnek.

b) A tiszti dízsisak viselése.

A tiszti dízsisak a szolgálati díszöltözethez és pedig a díszkivonulásoknál, gyászkiséreteknél és dísz (udvarlaki) őrszolgálatban a parancsnok intézkedéséhez képest viselendő.

IV. A parancsörtisztek és szárnysegédek felismertető díszjelvényei.

A parancsörtisztek és szárnysegédek felismertető díszjelvény mintázatát a 22. számú ábra mutatja és áll egy lágy és skofiumfonalakkal készült díszszinórból.

A szárnysegédek díszjelvényénél az aranyzinóron levő tologyűrök, galambkosár és gubacsok ezüstoffonalakkal, míg a parancsörtiszteknél aranyból készülnek.

A felismertető díszjelvény az ábra szerint a jobb mell felsőrészén viselendő, kapcsokkal és cérnahurkokkal kapcsolatik fel.

A szárnysegédek ezenfelül a galléron a rendfokozati jelek mögött egy-egy mintázott kis gombot viselnek.

A díszjelvény viselendő a társasági ruhához úgy szolgálatban, mint szolgálaton kívül, továbbá a táborigarna zubbonyhoz akkor, amikor a vállszíjas bőröv viselése előírva nincsen.

A zubbonyon való viseletnél úgy a parancsörtisztek, mint a szárnysegédek a jobb vállon egy aranyozott, illetve ezüstözött fémrózsácskát viselnek a díszjelvény kapcsolása fölött, a kapcsolás kiegészítésül.

V. A tábornokek és hasonállásúak díszmagyar (Gala) egyenruházata.

A tábornokek és hasonállásúak részére *különös alkalmakra* a díszmagyar egyenruha rendszeresítettik.

A díszmagyar egyenruhához tartozó cikkek az «A—26. Öltözeti és felszerelési szabályzat» VI. részében vannak leírva.

A díszmagyar viselhető az Államfőnél, idegen uralkodó családoknál való kihallgatások alkalmával, udvari és rendünnepélyek, udvari istentiszteleteknél, udvari bálóknaál és udvari díszebédeknél, Szent István-napi, úrnapi és feltámadási körmenetben, külön intézkedésekre, továbbá szolgálaton kívül oly esetekben, midőn ezt az ünnepélyes alkalom megkívánja és amikor a polgári életben is a díszmagyar, továbbá amikor a nagykeresztek szalagja viseltetik.

A díszmagyar ruházat csak renden- és soronkívül viselendő.

85168.
14. — 1924. számhoz.

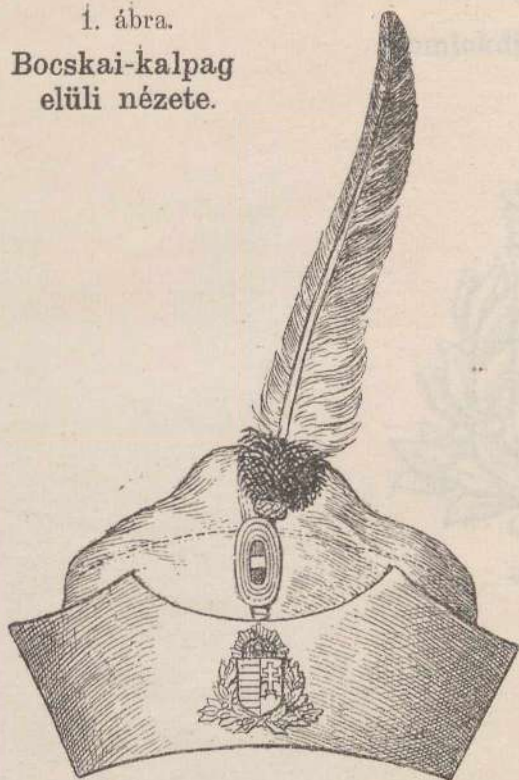
1. számú melléklet.

Átnézet

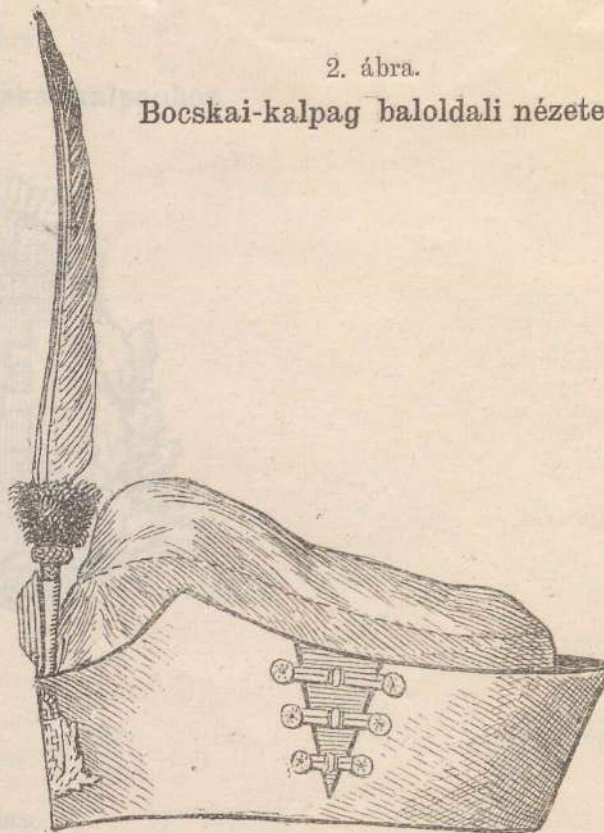
az atillák és azok hajtókáinak, valamint a kalpagok tucsakjának színéről.

Fegyvernem Állománycsoport	A t i l l a		Kalpag tucsakjának színe
	szövet színe	gallérhajtókájának színe	
A csapatállománybeli tábornokok	fegyvernemük szerint	világos skarlát- vörös	világos skarlát- vörös
Vezérkari szolgálatot teljesítő tisztek	«	világos skarlát- vörös alapon fekete bársony	fekete bársony világos skarlát- vörös szegéllyel
Gyalogság	sötétzöld	nincs	fűzöld
Műszaki csapatok	«	acélzöld	acélzöld
Összekötő csapat	«	«	«
Lovasság	sötétkék	nincs	buzavirágkék
Autócsapat	«	acélzöld	acélzöld
Tűzérség	sötétbarna	sötét skarlátvörös	sötét skarlátvörös
Vonatcsapat	«	nincs	kávébarna
Egészségügyi csapat	«	fekete	fekete
Helyi alkalmazású tisztek	volt legutolsó fegyvernemük szerint	narancssárga	volt legutolsó fegyvernemük szerint
A többi állománycsoportok	fekete	előírás szerint	fekete

1. ábra.
Bocskai-kalpag
elüli nézete.

2. ábra.
Bocskai-kalpag baloldali nézete.

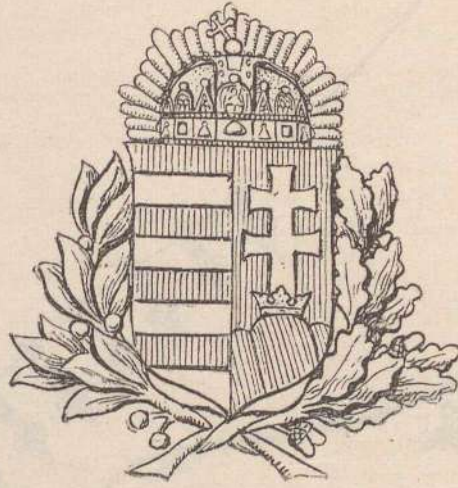

3. ábra.
Bocskai-kalpag kócsagforgóval tábornokok részére.

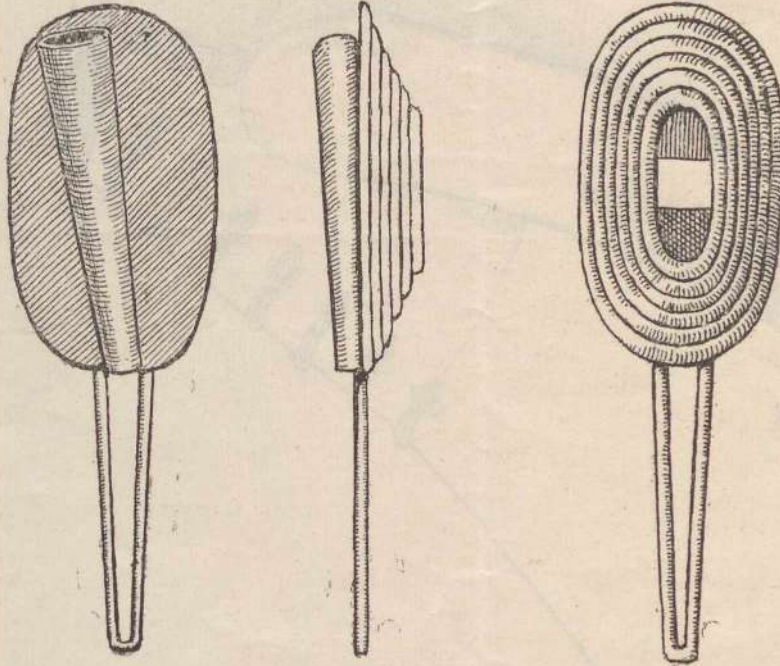
4. ábra.

Homlokdísz Bocskai-kalpaghoz.

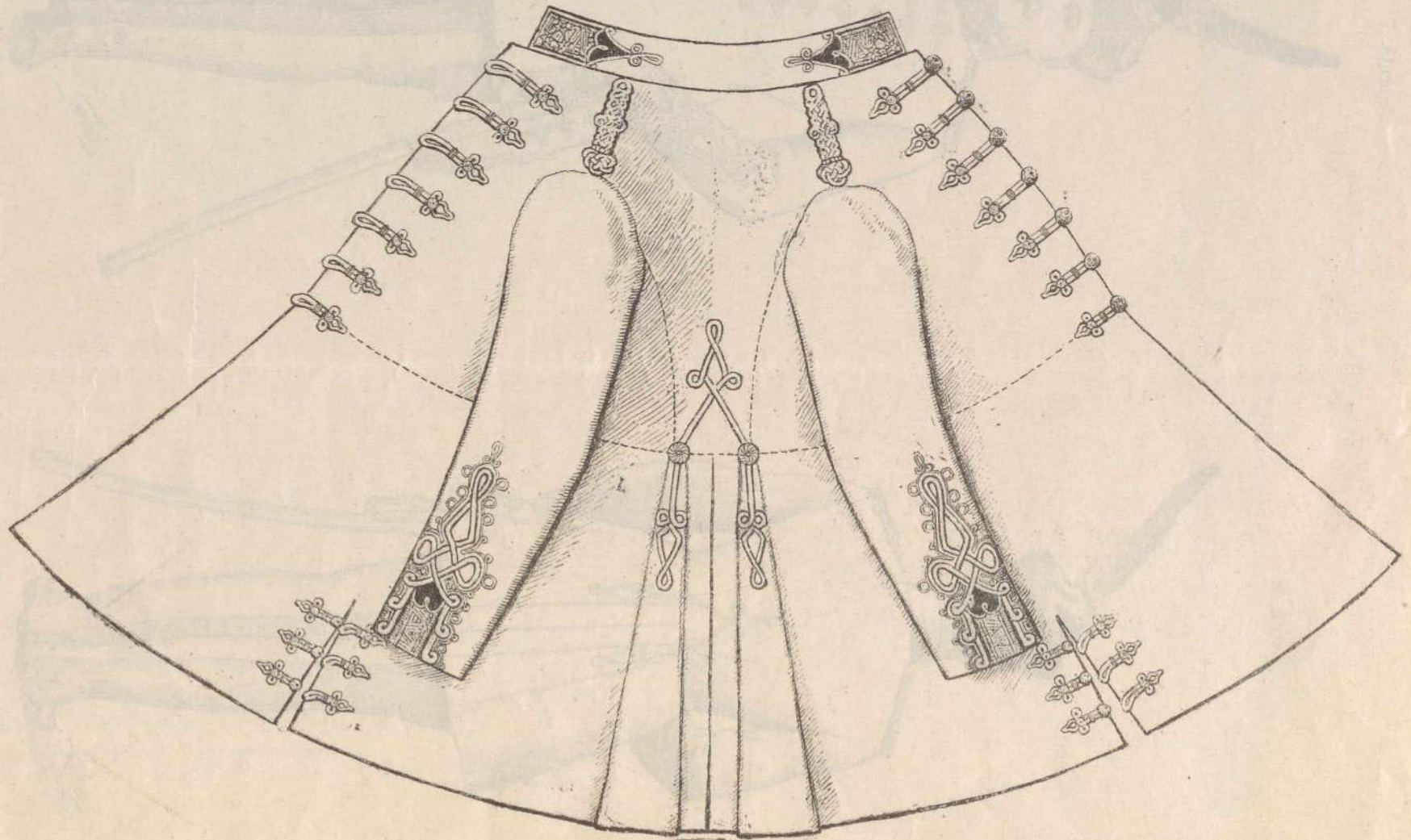
5. ábra.

Sapkarózsa Bocskai-kalpaghoz.

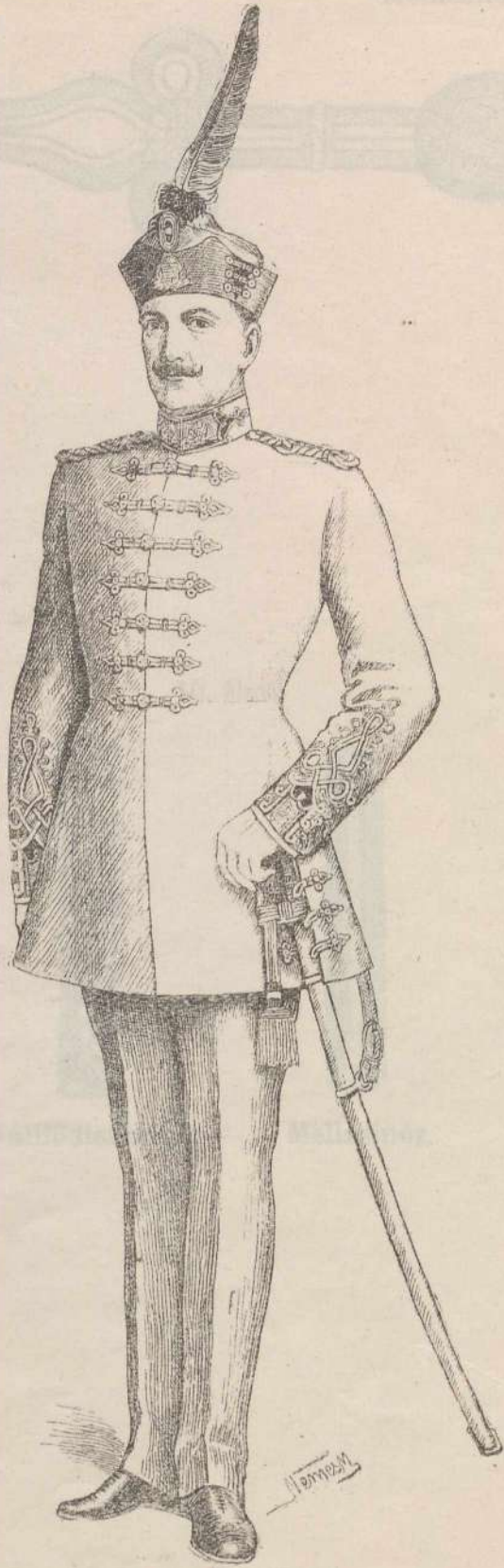

6. ábra.

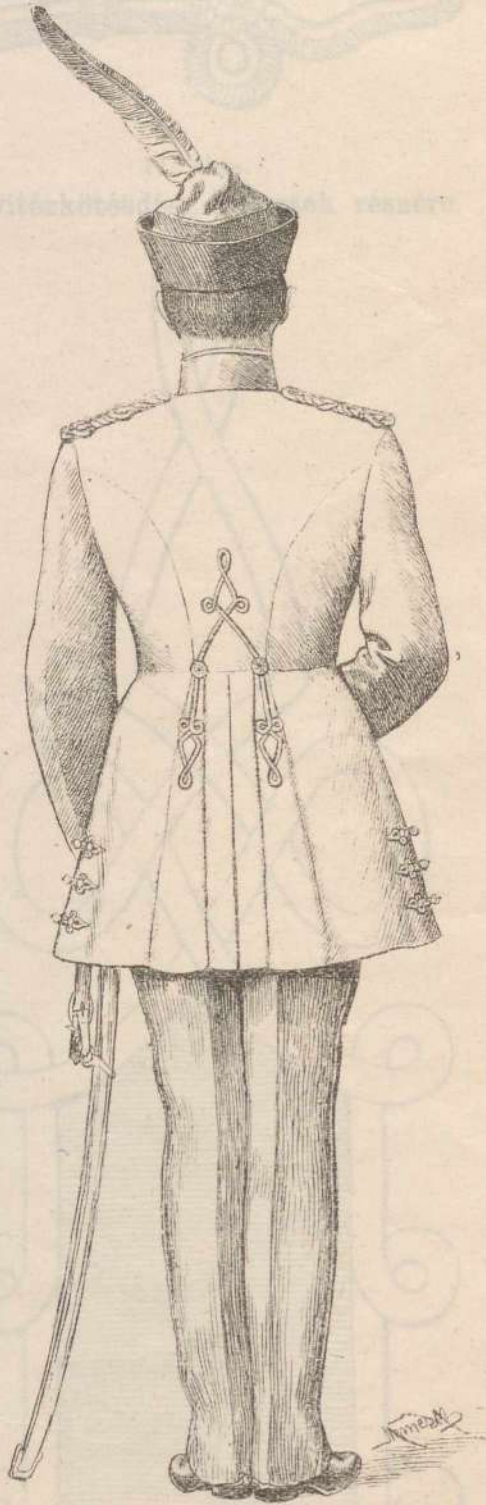
Társasági atilla.

7. ábra.

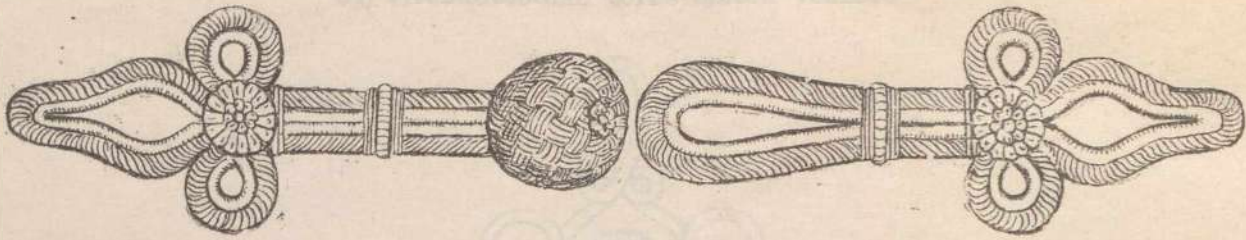

8. ábra.

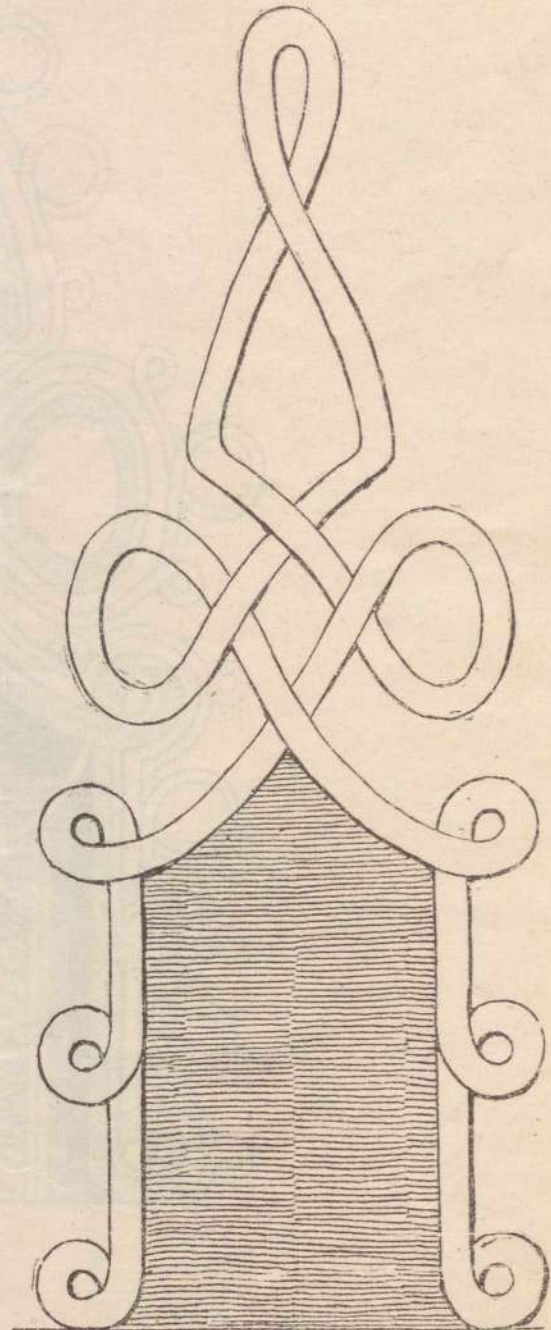
9. ábra.

Mellzsinórpár atillához.

11. ábra.

Újj-vitézkötédsz főtisztek részére.

10. ábra.

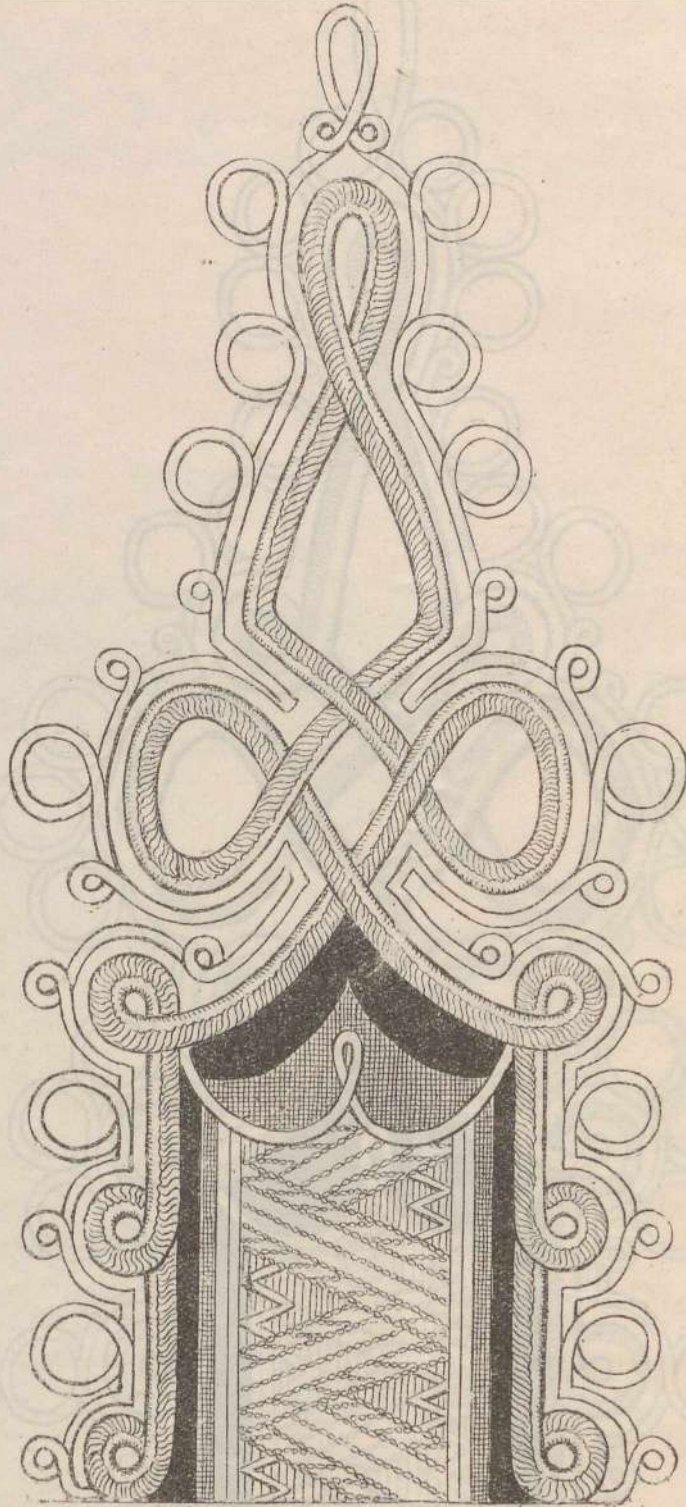
Vállfődíszszinór.

Mellzsinór.

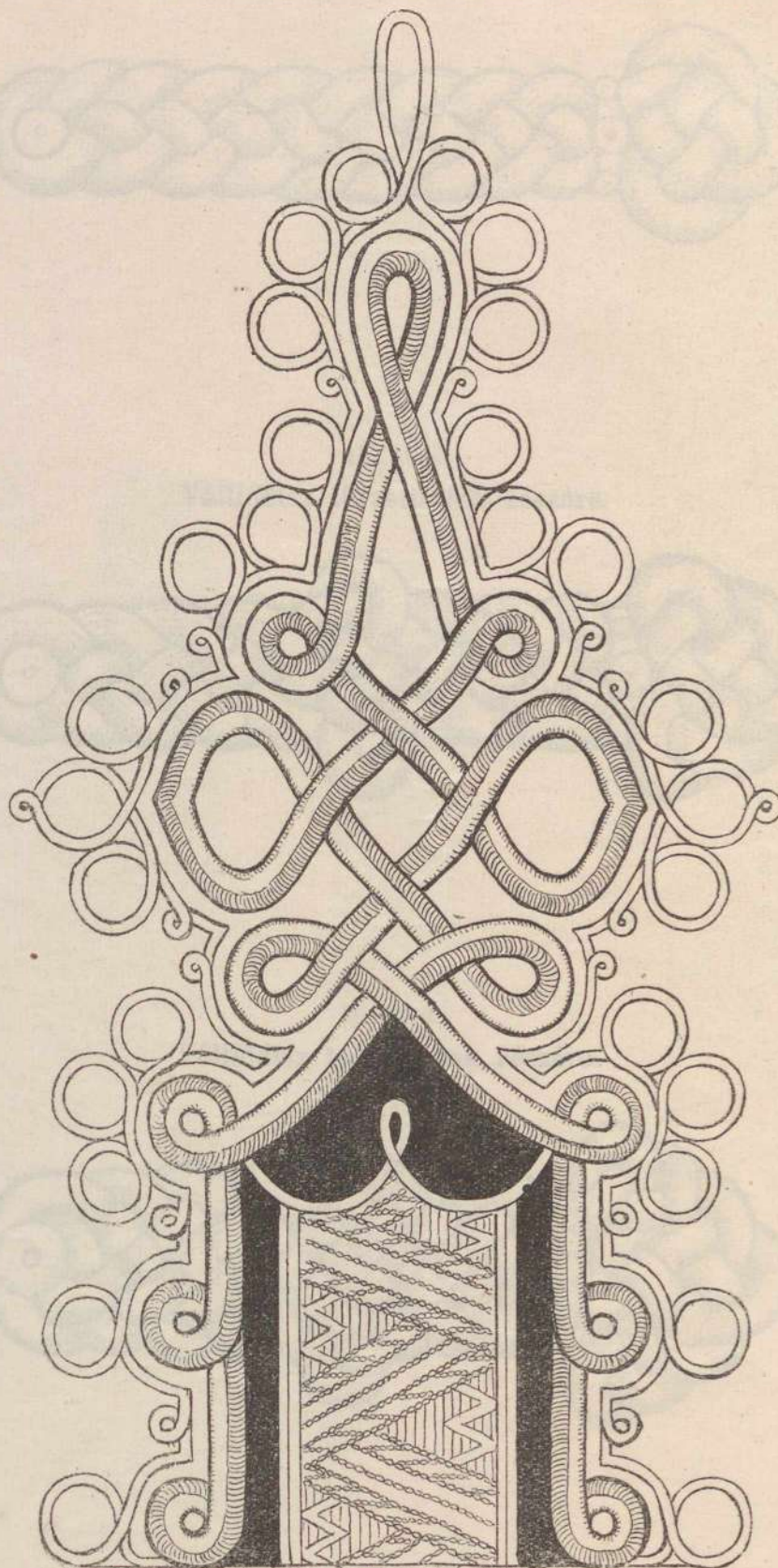
12. ábra.

Ujj-vitézkötésdísz törzstisztek részére.

13. ábra.

Ujj-vitézkötésdísz tábornokok részére.

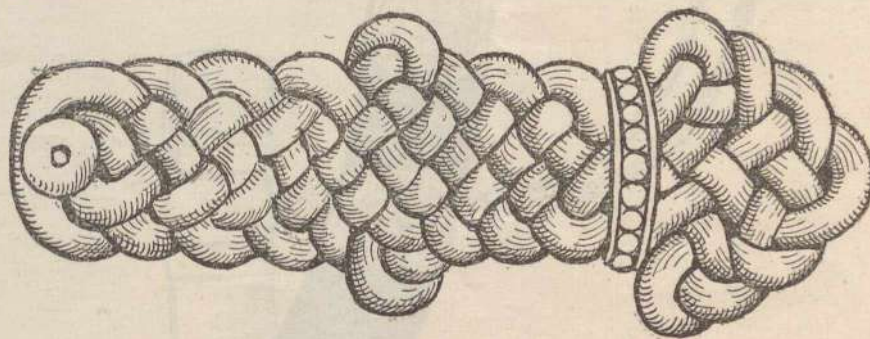
14. ábra.
Vállfődísz főtisztek részére.

15. ábra.
Vállfődísz törzstisztek részére.

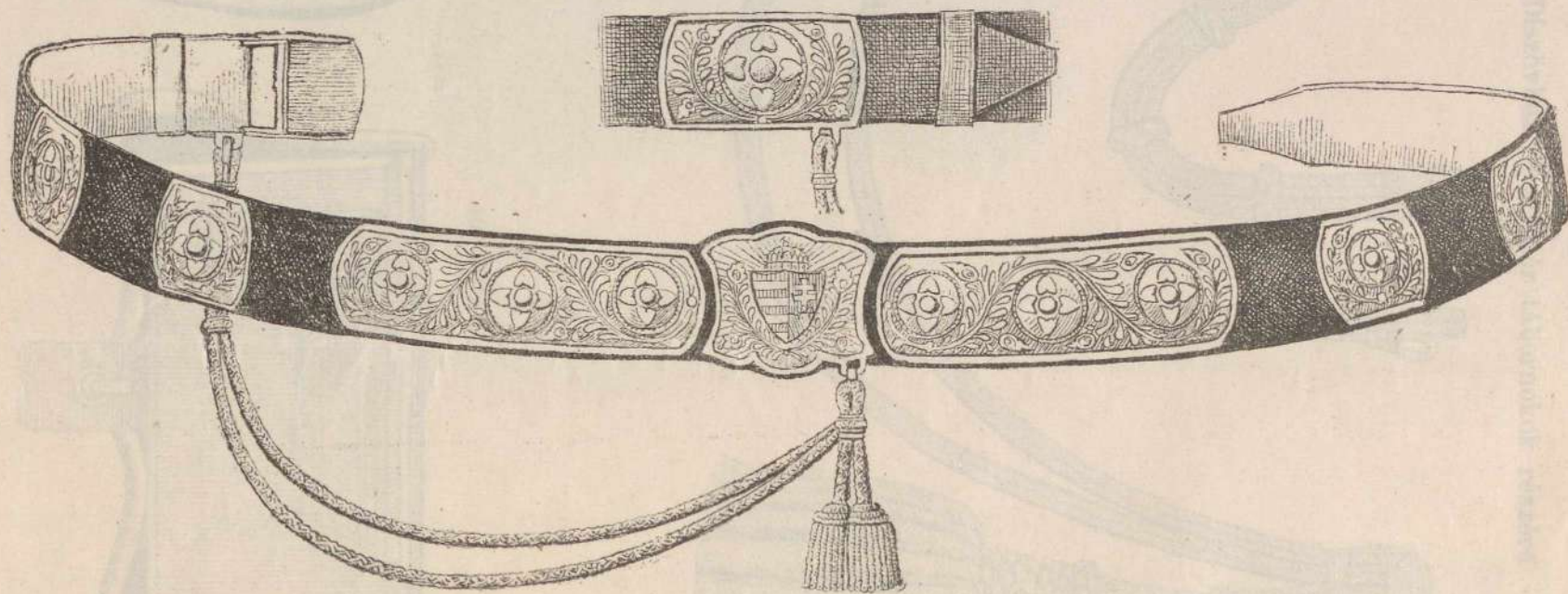
16. ábra.
Vállfődísz tábornokok részére.

17. ábra.

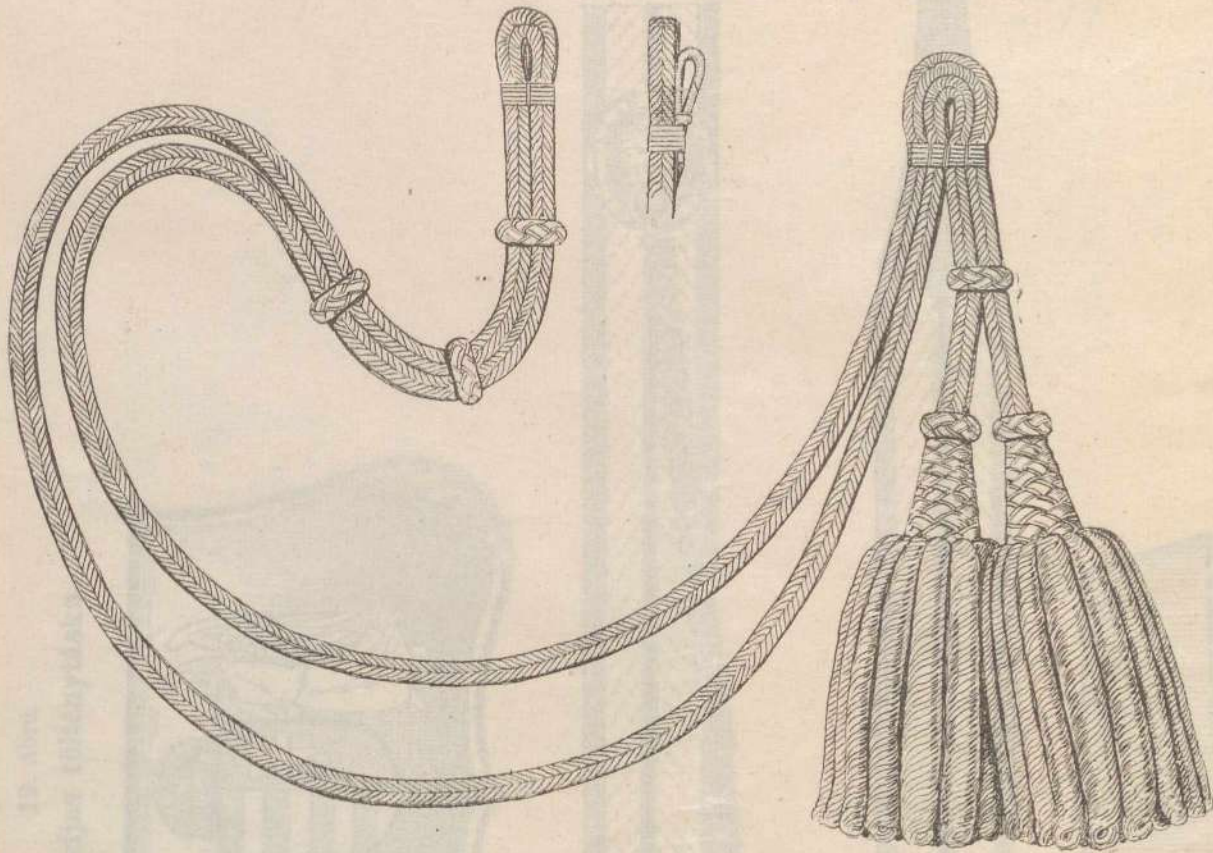
Díszöv.

patentesatt (hátsó).

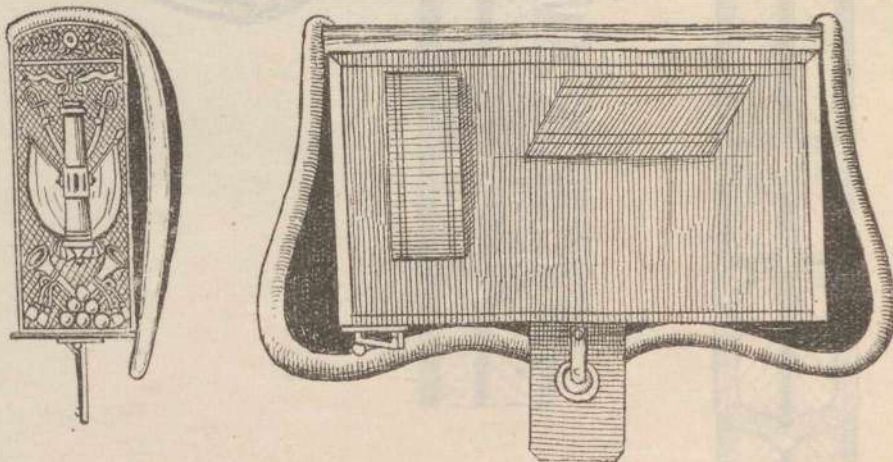

18. ábra.

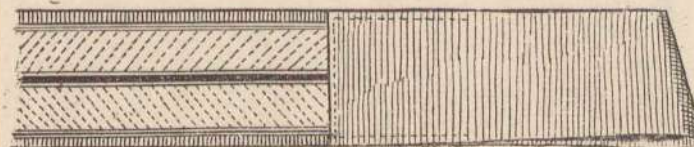
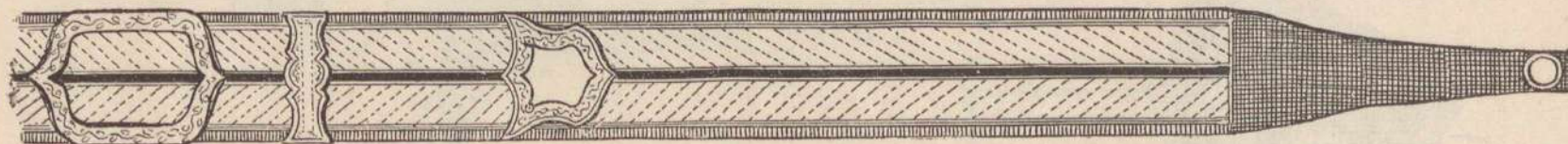
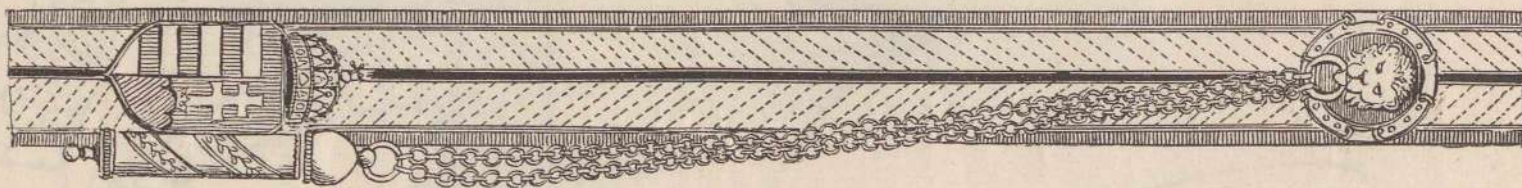
Díszövhez dízzsinór tábornokok részére.

19. ábrához.

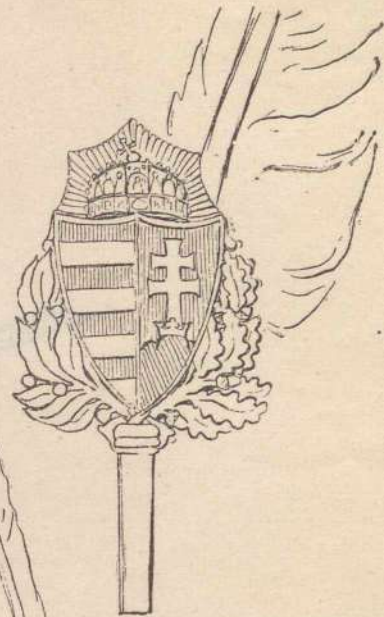
19. ábra.
Vállszíjas tölténytáska.

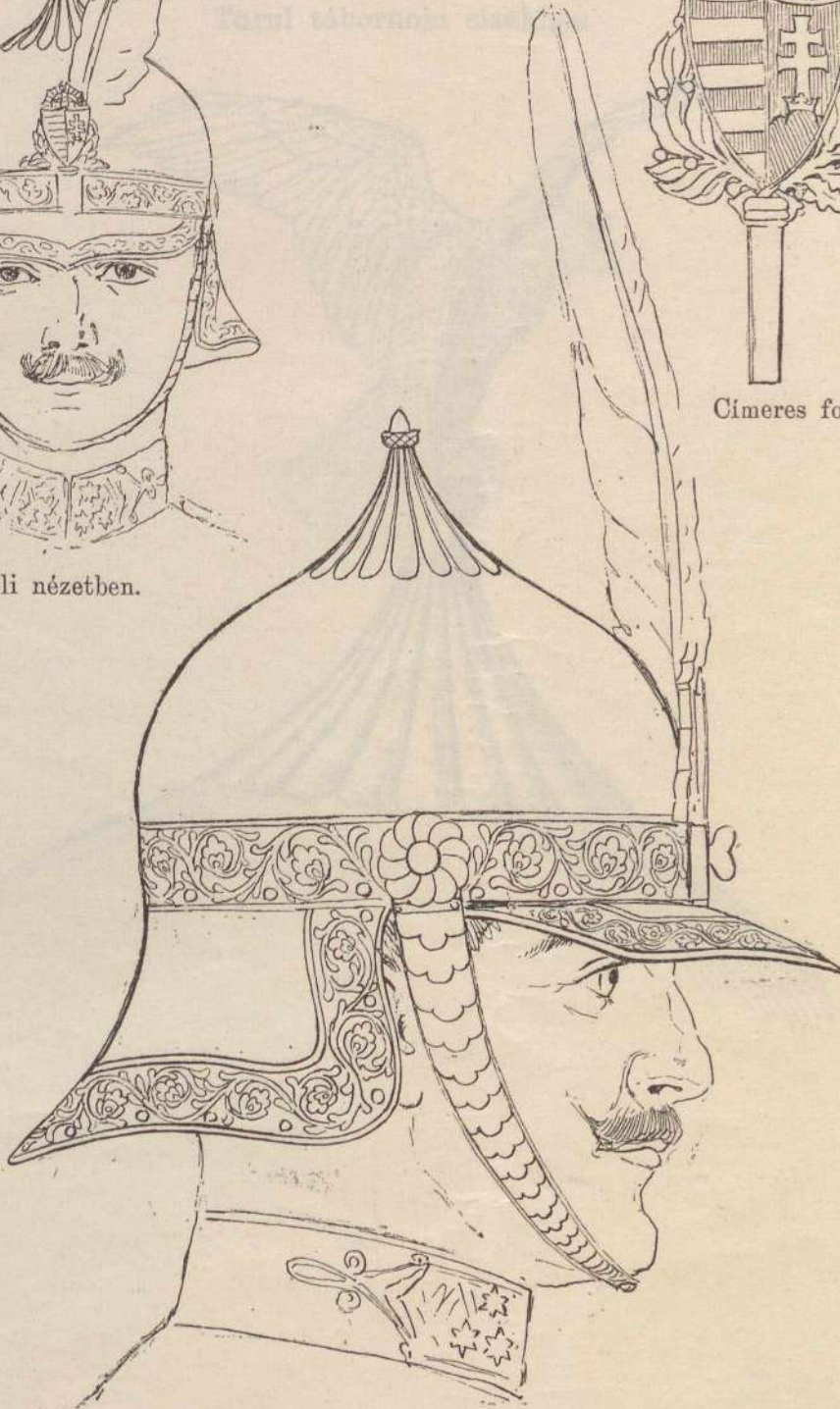
20. ábra.
Tiszti díszsisak.

Elüli nézetben.

Címeres forgó.

Jobboldali nézetben.

21. ábra.

Turul tábornoki sisakhoz.

22. ábra.

Parancsörtisztek és szárnysegédek felismertető diszjelvénye.

